

Laiuse Koguduse Teataja

Nr. 1 (16) VIII aastakäik	Ilmub tariwidust mööda.	17. veebruaril 1938 a. Hind 10 senti.
	Wastutaw toimetaja ja wäljaandja õp. J. Järwe Laiuse kirikla.	
Mu olgu Jumalale kõrges!		

Sisuford:

1. Lootuse õnnistus. 2. Laiuse Kihelkonna Ajaloo ilmumise puhul. 3. Riigivolikogu valimised. 4. Rahvuskogu tööst. 5. Naiskomitee tööst. 6. Ulesvõtteid Laiuse IX laulupäeva puhul. 7. Jumalateen. kava 1938. a. j. n. e.

Riigiraamatukogu.

N. 7812

Lootuse õnnistus

Aga kes Jehooivat ootawad, saawad uut rammu, ja lähewad tiibadega üles kui kottad. Jes. 40, 31-a.

Ahelt tõuseb õhukuningas kottas üles. Wõimjad tiiwad kannawad teda päikese poole. Ei suuda takistada teda tugewad wastutuuled, ega sega tema lendu tujukad tormihood. Prohiwet võrdleb kottaga inimesi, kes Jumalat ootawad ja temale loodawad. Nad peawad saama uut jõudu ja rammu. Ei nad wäsi ega nõrke, sest Jumal teeb nad tugewaks. Prohiwet, kes need sõnad kirjutas Paabeli wangipõlwe ajal, nägi kuidas need, kes kaotasid lootuse, wõõrsil unustasid oma kauge kodumaa ja pöörasid selja oma rahwale. Ahklasi nad jäid tuimaks ka usuliselt ja kõlbliselt ning muutusid kuitwanud lehtedeks rahwa elupuus. Aga üks osa jäi usatawaks oma usule ja rahwale. Kõikide raskuste kiuste nad pidasid kinni wanematelt päritud waimuwaradest. Nende meeleolust ja usust ning isamaarmastusest annab kujuka pildi Laaweti laul 137. Seal öeldakse: „Paabeli jõgede kaldal, seal istusime meie ja nuttsime, kui Siioni peale mõtlesime. Meie panime rippuma oma kanded remmelgate külge, mis sealjamas. Sest seal küsisid meie wangiwiijad meie käest laulusõnu ja kes meid äraraiskasid rõõmulaulu: „Laulge meie Siioni laulu!“ Nemas aga wastasid: „Kuidas wõiksime laulda Jehooiva laulu wõõral maal? Kui mina sind unustan, Jeruusalem, siis unustagu mu parem käsi iseennast.“

Seitsmekümne aastase kannatuse järel lõppes wangipõli ja wangid wõisid rõõmuga hõisates tagasi minna kodumaale. Dotajate palawam igatus läks täide.

Ka meie rahwas on pidanud ootuse sunnil rasketest aegadest läbi astuma. Kümme kord kestwam kui Paabeli wangipõli, on olnud meie rahwa kannatus ja wõitlus oma eludiguse eest. Lähinedes oma riikliku iseseiswuse 20. aastapäewale, tulewame meele mõõdunud aegade ja kaasaja põlwe usku ja lootusest tiiwustatud wõitlust oma wabaduse ja iseseiswuse eest. Ei olnud kerge rahwal pifal orja-

ööli alal hoida lootust et üldse talle weel hommit koitma hakkab. Wõõrad walitsejad olid meie rahwale surmatella helistanud ja ajaloo näitelawalt kustutatud rahwaks arwanud. Aga rahwa paremad pojad ja tütreid lootsid siiski, „et kord Kalew foju jõuab, oma rahwal õnne tooma, Eesti põlwe uueks looma.“ Niisilise waimustusega ja hardumusega helises ärtamisaja wiidilul lootuse laul rahwa suus ja südames. Dodati paremate õnnelikumate aegade tulekut ja nii kaua kestnud suriwaegade mõõdumist. Need ootused on täide läinud. Kalew tuli tõesti foju ja meie rahwas sai wabaks ja iseseiswaks. Pühitsedes oma riikliku iseseiswuse 20 a. sünnipäewa wõime tänuga ja südame soojusega kõneleda lootuse õnnistusest, mis osaks on saanud meie rahwale.

Aga wõime lootuse õnnistusest kõnelda weel rohkem! Agaüks meie hulgast teab, kuidas lootus ja raugemata usk on suureks jõuks ja edasiwiitwaks teguriks iga inimese elus. Inimesed, kes ka raskustes ja kannatustes lootust ei kaota ja püüawad usus Jumala peale kõik teha selleks, et wõita takistusi eluteelt, nende kohta maksab prohiweti sõna, et nad „lähewad üles kui tiibadega kottad: nemad joofsewad, ja ei tüdi mitte ära, nemad käitwad ja ei wäsi mitte ära.“

Kindel eesmärk ja wiisa püüdmine selle poole, annab ikka uut jõudu ja saab suureks jõu allikaks inimese elus. Lootuseta meele needust võrdleb Dante põrgu piinaga. Tõepoolest inimene, kes on kaotanud lootuse, on kaotanud kõik.

Eugen aks ja elujõulisets jääb rahwas, kui tema üksitud liikmed on kindlad usus ja tugewad lootuses. Sellepärast, ärgu kustugu ilal meie rahwa hinges usu ja lootuse tuli. Zerwitage ja finnitage üksteist prohiweti sõnadega: Aga kes Jehooivat ootawad, need saawad uut rammu, ja lähewad üles tiibadega kui kottad. Amen.

Laiuse Kihelkonna Ajaloo ilmumise puhul.

Esialgselt kavatsusest, koostada lühike ülevaade Laiuse kihelkonna minevikust, on saanud võrdlemisi suur teos. Kuid materjali hulk, mis aastate kestel on nopitud nii trükkis ilmunud raamatuid või eriti kagatud arhiividest — Laiuse kirikuarhiivist, Eesti Riigi Keskarhiivist Tartus, Rootsi Riigiarhiivist Stokholmis, Läti Riigiarhiivist Riias ja vähemal määral teisaltki; paisutas töö seesuguseks, et tema kasutamine võib mõneleki tunduda ebamugavana. Ometi tahaks arvata, et just materjali mitmekesisuse ja rohkuse tõttu Ajalugu peaks võima Laiuse kihelkonna rahvale ligidale tuua esivanemate elu ja olu, rõõmud ja mured, kannatused ning võitlused, aga iseäranis ka rahva hinges alati püsinud tungi valguse ja paremuse poole — ja nõnda tulevaseid rahvapõlvesid tihedamalt siduda eelmistega ning oma põlise koduga. Sest viimaks oli minul püüdeks, nii palju kui vastav materjal selleks pidemeid annab, esitada rahvast ennast, nõnda, nagu ta on elanud ja olnud möödunud pikal ajalul ja kuidas tema elu on arenenud tihti õige põhjalikult muutunud olukordades, eriti ka mälestuses elustada neid, kes suuremas või väiksemas ringis töötades on annud

oma parema rahva elu edasi viimiseks. Selle juures tahaksin loota, et töö annab ka läbilõike terve rahva elust, mis pikema aja kestel kujunes üldiselt samades tingimustes, nagu Laiusel, kuigi üksik-sündmused kohtadel muidugi on olnud erinevad.

Töö valmimine venis pikemale kui võis ette arvata, sest otsene kutsetöö on paljude aastate kestel olnud rohkesti aega nõudev ning jõudu kulutav, nii et Laiuse ajaloo tarvis vajaliku materjali otsimine, korraldamine ning läbitöötamine võis sündida ainult katkendiliselt puhkeagadel, milliste peale siiski langes ka veel teisi ülesandeid. On sellepärast küll arusaadav, et nüüd, kus töö valmina ees seisab, süda on saanud kergemaks ning tunneb isegi rõõmu, kuigi on kahju, et mõni hää sõber ning kaaslane Laiusel, kes on oodanud Ajaloo ilmumist, on pidanud enne puhkama minema. Tahaksin soovida ning loota, et Laiuse Kihelkonna Ajalugu oleks sõbralikuks mälestuseks kõigile, kellega mind Laiusel paljude aastate kestel on sidunud samad mured ja rõõmud nii hääl päevil kui rasketel sõja ning pöördeagadel, iseäranis ka ühised püüded ja töö rahva ilusama tuleviku suunas.

J. KÖPP.

Riigivolitogu valimised

24. ja 25. veebr. s. a.

47. valimisringkonna rahva kandidaadiks Jaan Järve.

Rahvusfogu poolt vastuvõetud põhiseaduse alusel toimuvad rahvaesinduse — Riigivolitogu valimised 25. ja 25. veebruaril s. a. Riigivolitogu koosneb 80 liikmest, millede valimiseks riik on jaotatud 80. valimisringkonda. Laiuse kihelkond (Laiuse, Laius-Lähtvere, Jõgetva, Waimastvere vallad ja Jõgetva alev) ühes Härjanurme ja Puurmani valdadega moodustab 47. valimisringkonna.

Rahvarinde juhatus mis koosnes 14 liikmest, seadis Jõgetval 16. jaanuaril üles kolm kandidaati. Ühe kandidaadi loobumise tõttu kutsuti kokku 19. jaanuaril uus koosolek, osaliselt uues koosseisus, kus 9. häälega otsustati üles seada ainult üks kandidaat. Seati üles kaks kandidaati: K. Roomet ja J. Järve.

J. Järve andis teada, et ta end ainja kandidaadina üles seada ei taha lasta, jesi juhul kui ainult üksainus kandidaat seatakse, jäätsid valimised ära ja üles seatud kandidaat lähets Riigivolitogusse ilma valimata. J. Järve pooldas seda, et rahvas ise valimistel otsustaks, keda ta meie ringkonna esindajaks jaata tahab. Nii jäi sellel koos-

olekul ainsaks kandidaadiks K. Roomet, kelle ülesseadmise poolt anti 9. häält. Teised esindajad ei hääletanud poolt.

Jõgetva tegelaste koosolekul 20. jaan. ja Laiuse valla rahvarinde poolt korraldatud koosolekul, millest 40 tegelase ümber osa võtsid, paluti üksmeelselt J. Järvelt, et ta lubaks oma kandidatuuri üles seada. Kuna ka mitmelt poolt mujalt kõigist valimisringkonna osadest tuli samajärgulisi ettepanekuid ja palkveid, andis J. Järve pikema pealekäimise järel viimaks 21. jaan. õhtul nõusoleku oma kandidatuuri ülesseadmiseks rahva poolt.

J. Järve andis oma nõusoleku selle eeldusega, et esindaja kohused ei võdi tähtsuseks olla tema otsekoheste ameti ülesannete täitmisel foguduse õpetajana, sest ta tahab ametikooste ja talituste täitmisel töitide foguduse liikmete joovisid alati rahuldada. Kuna riigivolitogu koosolekuid peetakse mitte fogu aja, vaid ainult istungjätkudel teatud päevadel on võimalik nõnda korraldada, et osjene töö selle all ei kannata ja töit talitused korralikult täidetu saavad.

Elheks tähtsamaks põhjuseks, miks õpet. J. Järve nõusoleku andis, oli ka see asjaolu, et esimehela Riigivolikogule langeb tähtis ülesanne — põhiseaduse elluviimine. Laialdase arvamise järele on loomulik, et põhiseaduse elluviimisest ei peaks eemale jääma need, kes tema loonud on. Põhiseaduse asutamisel on nad lähemalt tegemist teinud küsimustega mille põhjalik tundmine põhiseaduse elluviimisel ja teostamisel asjale kasulik on. Neil põhjustel on J. Järve oma kandidaerimise nõusoleku annud ja esindaja walimise rahwa otjustada jätanud. Tema arvates on rahwal peale walimise õiguse veel ka õigus oma esindajalt nõuda, et ta Riigivolikogus

riiklikult seisukohalt rahwa footwiisid ja hutwiisid õiglaselt kaitses. Kuna J. Järve on õhtlasi Jõgetwa ringkonna põllumeeste konwendi esimees, kellenä ta õige paremini tunneb maarahwa olusid ja muresid, wõib ta edufalt esineda oma walimisringkonna jaadikuna. Õhtlasi tunneme J. Järwet õiglase ja sooja südamliku rahwategelasena, kes alati leplikus waimus on teinud ülesehitawat tööd. Ja niisuguseid tegelasi wajab ka meie aeg. Sellepärast on arusaadaw, miks laialdased rahwahulgad õikideft kih-tideft terwitawad tema kandidatuuri ülesseadmist ja teda täiest hingest pooldawad.

Rodanik.

Rahwusfogu tööst.

1937. a. tähtsamaks jündmuseks meie rahwa ja riigi elus on uue põhiseaduse wastu wõtmise Rahwusfogu poolt. Rahwusfogu töö kestis 18. weebr. kuni 18. augustini.

47. Walimisringkonna poolt kuhu kuuluwad Laiuse, Laius-Lähtwene, Jõgetwa, Waimastwene, Härjanurme ja Puurmani wallad, ning Jõgetwa alew, waliti Rahwusfogu I koja liikmeks õp. J. Järve, kes osa wõttis Rahwusfogu tööst. Õp. Järve waliti Rahwusfogus nelja komisjoni liikmeks ja nimelt: põhiseaduse komisjoni, I komisjoni haridus ja kultuur alamkomisjoni, üldkomisjoni ja põhiseaduse

elluviimise seaduste III komisjoni liikmeks. Õhtlasi waliti J. Järve haridus ja kultuurkomisjoni esimehiks. See komisjon töötas wälja põhiseaduse wastawad paragrahwid, mis üldiselt täisfogus wastuwõtmist leidsid.

J. Järve esines paljudel korradel komisjonides ja üldfoosolekutel kõnedega ja ettepanekutega. Nendest leidsid nii mitmed tähelepanu ja wõeti wastu. Rahwusfogu töö lõpul annetas Riigivanem J. Järve'le teenetemärgi riikliste teenete eest, samuti ka teistele liikmetele.

„Laiuse kihelkonna ajalugu“ ilmunud.

Käesolewa aasta algul ilmus trükist J. Rõppu kirjutatud „Laiuse kihelkonna ajalugu“. Brosheeritud effemplarid on ettetellijatele kätte saadetud. Kõites effemplarid pidid kätte saadetama märtsi kuus, kuid loodetaiwasti jõuab kirjastus need juba webruaris ära saata. Selle töö ilmumine on suurjündmuseks mitte üksi Laiuse kihelkonnale, mille minewikku see käsitleb, waid fogu rahwale, sest see on meil esimene põhjalik ja pifem uurimus üksiku kihelkonna minewiku kohta. Digusega tähendab autor teose eesõnas, et kuigi siin esikohal seisawad kohalikkude elanikkude hutwid annab käsitus ometi teatawais piires läbilõike fogu rahwa ajalooft, sest „üksikute jündmuse ja nähtuste endastmõistetawalt esinedes“ kujuneb rahwaelu üldilme erikohades ikkagi samasugustes üldistes tingimustes, ning oma laadilt ja teowiisilt üksiteisele lähedal seisivate tegurite mõjutusel“.

„Laiuse kihelkonna ajalugu“ on aastaid kestnud töö wisi. Autor on kofku kogunud määratu materjali mitmesugustest allikatest ja selle hoolsalt läbi töötanud.

Uurimus wastab kõrgel tafemel seiswa töö nõuetele, kuid on seal juures õigile arusaadaw ja loetaw. Prof. J. Rõpp on selle oma tööga püstitanud wõimisa monumendi Laiuse kihelkonnale, selle

kestel, nagu ta tähendab „mõõdus rida tema paremaid eluaastaid ilusaid mälestusi loonud foostöös ning püsilwas wastastikkuses arusaamises.“

Utsun, et see on fogu Laiuse kihelkonna rahwa üksimeelne mõte ja tahe, kui lugupeetud autorile õige soojemat tänu ütlemise tehtud töö ja nähtud waelwa eest.

J. J.

Naiskomitee tegevusest.

Roguduse Naiskomitee agaral tegevusel on mõõdunud aastal muretsetud kirikule waibad. Peale selle on komitee tegeu olnud muudel aladel. Jõulu eel korraldas ta Laiuse wanade fodus jõulupuu ja annetas wanadele pakikese pr. M. Uõperi, pr. E. Kõitniku, pr. H. ja A. Uõperi, E. Kangru, E. Sepp'a j. t. korraldusel. Laius-Lähtwene wanade fodus korraldas jõulupuu kingitustega wanadele pr. H. Keitaw j. t., Waimastwenes pr. H. Peil j. t., Jõgetwa wanade fodus pr. Hõid j. t. 5. jaan. õhtul oli Jõgetwa seltsimajas jõulupuu waestgle lastele ja lastele lasterohketest perekondadest. Jagati üle 100 pakikese. Korraldajateks olid pr. M. Uõper ja pr. Karusoo, hrad B. Walge, E. Teder j. t. Naiskomitee poolt toime pandud forjandus tõi kofku 553 Kr. 71 f. Korjandus oli määratud kiriku kaunistamiseks ja korralduseks.

Ülesvõtteid Laiuse IX laulupäeva puhul 29. augustil 1937 .a.

(Foto R. Tamm.)

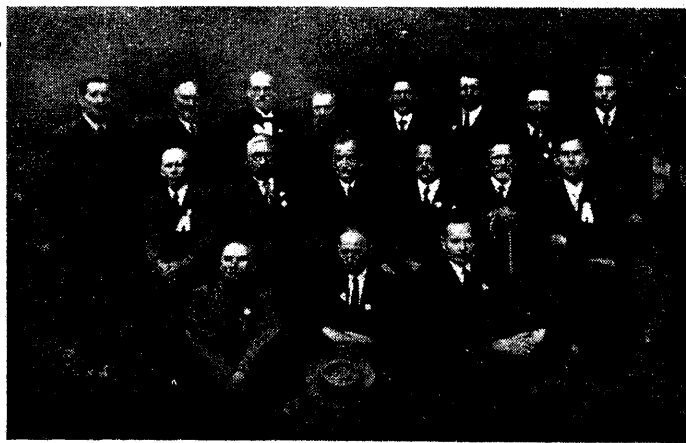

*Praost A. Kapp, prof. J. Kõpp,
õp. J. Järve.
(Ülesvõtte tehtud kirikust väljumisel.)*

*Vaade peoplatsile.
Esireas: Praost A. Kapp, rektor J. Kõpp, pr. J. Järve,
pr. L. Eenpalu, õp. J. Järve.*

Kirikutegelasi ühes rektor J. Kõpuga.

*Ees: A. Ränkel, V. Pärlin, K. Viise.
Istuvad: H. Vahtre, J. Järve, J. Kõpp, A. Reial,
J. Hansen, R. Terasmaa.
Seisavad: J. Vool, J. Karu, A. Kõitsnik, V. Sini-
salu, A. Alekand, M. Tropka, K. Lani, J. Pastarus.*

Koguduse elust 1937. a.

„Mu hing, kiida Jehoowat, ja ära unusta mitte tema heategemisi ära!“

Nende püha lauliku sõnadega väljendatud tunded tõusevad südamest, kui mõleme möödunud 1937 aastale ja temasse tagasi vaatame.

Küll tõi seegi aasta paljudele muret raskusi ja võitlusi, mis mõnigi kord näisid ülesaaamatus oleivat. Suure Jumala heldus ja arm on aga kõigest üleaidanud. Seegi seal, kus inimene arivas end lõpuliikult nõrketvat ja väsiwat. Nii mitmed meie taasrändajad pidid surmale andma omi armsaid omaiseid. Lein ja mure astusid üheskoos mõnessegi majasse ja südamesse. Raskelt rõhutat tundega tuli mõndagi nime elavate kirja kustutada. Aasta jooksis tuli kalmistule juure 110 uut hauaküngost. Algas suudaks lugeda leinajate pisaraid!

Paljudele tõi möödunud aasta kannatusi ja raskusi. Tuli takistusi teele ja oli võitlust nendega. Nagu ülesaaamatus mäed tekkisid nad rändoja teele. Kuid paljudel läks korda neid siiski ületada, ehk küll mõnigi nõutult seisatama pidi.

Dotamata õnnetus tabas enam kui 80 perekonda. Hävitatu rahe purustas jultel nende wiljapõllud. Nad võisid ainult kasinat lõikust lõigata. Peame mõistma nende põllumeeste muret, kelle salved sügiselgi tühjaks jäid ja osatõmma nende kurtlast saatuselt.

Oli muidki õnnetusi ja äpardusi, mis mõndagi meie hulgast tabasid.

Kuid ühtlasi peame tänuga mõtlema kõigele heale, mida Jumal meile ka möödunud aastal annud on. Ta õnnistas tööd ja ettevõtteid. Laskis kasvada wiljal väljal peal. Andis tervist ja elu, hoidis mitme häda ja viletsuse eest. Tõi rõõmu ja õnne nii paljudele. Jumal kinkis perekonnadõnne ja rahu. Lapse sündimine tõi rõõmu nii mõnessegi majasse. Nii mitmed sõlmisid abielu sidemeid ja astusid üheskoos eluteekonnale.

Saatku ja juhatagu neid lõiki õnnistuse Jumal!

Suur on olnud Jumala arm ka meie maa ja rahva vastu. Ta on annud meile rahuldust, samal ajal kui mitmel pool maailmas sõjad ja rahutused t. h. a. r. rahuliku tööd ja tegevust.

Jumal on möödunud aastal armulikult hoidnud ja õnnistanud ka meie kogudust. Aasta läbi on võidud takistamata kuulutada Kristuse ewangeliimi. Kõik jumalateenistused kirikus on ära peetud pühapäevadel ja pühadel, mis selleks ettenähtud. Peale selle on jumalateenistusi peetud väljapaol kirikut, nagu Jõgeval, Waimastvere, Laius-Tähtveres, Kantküllas, Kiivijärvel j. n. e.

Isjand ütleb: Kes minu sõse ujub, selle ihust peavad elatva iver jões jooksa. Olgu kuulnud sõna tõsiselt eluiver allikaks, kustutagu hingejanu ning saagu sojutuseks kõigile.

Jumala sõnaga on pühitsetud ka perekondlike sündmused, lapse ristimiste lauluste, ristupaneute, matmist, majaõnnistamiste j. n. e. puhul.

On tunne, et lugupidamine ja armastus Jumala sõna vastu kasvamas on. Üldiselt hakatakse ära tundma, et nagu looduses ilma päikejeta ei ole kasvamisest nii ka inimeste elus ei ole ilma Jumalata õnne ega edasijõudmist.

Tähtsamate sündmuste hulgas koguduse elus oleks nimetada koguduse aastapäeva pühitsemist 29. augustil. Sel puhul pidulikul jumalateenistusel jutlustasid külalistena rektor prof. J. Köpp ja Tallinna praost A. Rapp. Koguduse aastapäevaga langes ühte ka IX laulupäev, mis oli ette nähtud 15. augustil, kuid vihmade ilma tõttu tuli edasi lükata 29. augustile. Laulupäeval esines peofõnnega kodumajanduskoja juhataja peaministri asetäitja proua Linda Genpalu. Laulukoore juhatajad E. Uru, J. Pastarus, J. Terasmaa.

1. augustil oli leskedeühika jumalateenistus armulauaga, millest väga rohkearvuliselt osa võeti 27. juunil peeti noortepüha ja 22. aug. oli lastejumalateenistus.

Külaleiba peale eelnimetatute töid veel: Tartu linnamisjoni õpetaja H. Wiis. 1. aug. A. G. N. U. Tartu osakonna poolt meie kirikus korraldatud fontferti-jumalateenistusel, kand. Wahter, Laetwaminemise p. ja kand. Wõlli 3. okt. Peale selle on õpetajal abiks olnud jumalateenistuste pidamisel kand. K. Wiise, kes alates mai kuu algusest oma prooviaega meie koguduse õpetaja juures pidas ja peale õpetajaametisse õnnistamist 20. oktoobrist konsistoriumi poolt meie õpetaja käsutusse on määratud õp. K. Wiise on nüüd konsistoriumi poolt määratud Tudulinna Rahu koguduse õpetaja kohustetäitjaks alates 15. veebr. s. a. Jumal õnnistagu tema tööd ja elurada!

Oma õpetaja on G. E. L. R. Diaspora Komitee esimehena külastanud Wälis-Eesti kogudusi: 8. aug. Marienburgis (Aluksnes) Lätimaal ja 3. okt. Helsingis. Eesti kiriku ülesandel tutvunes ta sealsete eestlaste usulise elu oluforraga ja kogudustega ning pidas jumalateenistusi.

Wälis-Eesti päeva puhul 28. nov. jutustas ta Tartu-Peetri I koguduses. See jumalateenistus anti raadios edasi.

47. walimisringkonna poolt waliti õpetaja Rahwuskoosse mille tööddest ta osa võttis. Rahwuskoosse waliti ka haridus ja kultuurkomisjoni esimeheks ning oli peale selle veel liikmeks I komisjonis, üldkomisjonis ja seaduste elluviimise III komisjonis.

7. aprillil pidas õpetaja Akadeemilise Usuteadlaste seltsis teadusliku ettefande „Kristliku kiriku martüüriumist Nõufogude Wenemaal“, mis avaldati trükkis „Usuteadlises ajakirjas“ ja ilmub ka eribrosrüürina. IV. Kirikufogu poolt waliti õpetaja 21. okt. põhimääruste komisjoni liikmeks, millise komisjoni poolt ta waliti juhatusse ja aruandjaks.

Sügisel algas tegevust laiemal alusel koguduse Naiskomitee, selle tegevus senini peaaegalikult oli piirdunud Jõgeva umbrusega, kus komitee pr. M. Usseri, juhatusel juba mõnda aega tegetu oli olnud.

Naistomitee korraldas lõikuspäeval 10. okt. Laiufe jelsimajas lõikuspeo koostööbimise ühises lauas, mida kõigiti korraldajaks tuleb pidada. Naistomitee on agaralt osa võtnud kiriku korraldamisest. Nuu seas muretses ta kirikule kaunid vaibad, mis jõululaupäeval esimest korda tarvitusel olid.

Muutes nägusamaks oma jumalakoja, saab ta meile armsamaks ja kodusemaks, kus jagedamine heal meelel viibida tahame. Kirikukaunistamine ei ole üffi välispidise tähendusega, vaid see tahab ka seesmiselt meid ühendada oma jumalakoja, et meie ühes püha laulikuga tunneksime: Kui armsad on sinu hooned, vägede Jeehooiva!

Naistomitee tegevus ei ole piirdunud üffi kirikukaunistamisega, vaid ta on teostanud ka hoolikannet ja teinud armastustööd vanade ja vaestelaste keskel. Jõulufs on annetusi ja pakisei jagatud vanade kodudes ja lastele korraldatud jõulupuu.

Südamlik tänu Naistomiteele ja kõigile, kes tema ettevõtteid annetustega on toetanud!

Alasta festes pandi toime matmisplatside registreerimine, mis vajalik oli selleks, et lõpulikule selgusele jõuda, millised platsid on omanikuta. Registreerimisel anti matmisplatsi raamatud, mis selleks eriti trükiti. Raamat on tõenduseks platsi omandusõiguse kohta, kuid ühtlasi meeletuletuseks, et igal juhul tuleb hoolitseda selle eest, et nende matmisplatsid tulevad alaliselt korras hoia. Alasta lõpuni oli registreeritud 770 matmisplatsi.

Tagasiivaadates möödunud 1937 aastale, näeme, kuidas püha Jumala arm ja õnnistus on meiega olnud. Selle eest on meie kohus Teda südamest tänada. Meie palume, et Jumal meid ka edaspidi armulikul hoiaks ja kaitseks. On Jumal meie poolt, kes võidab meie vastu olla. Tema kätte võime julgesti usaldada oma elu ja saatuse.

Õsrand ise pühitsegu ja õnnistagu meid ka tuleviku päevadel!

Õpetaja J. Järve.

Jumalateenistuste kava 1938 a.

(1. veebr. — 1. juulini.)

Pühap., 6. veebr. jt. armulauaga.

Pühap., 13. veebr. j. t.

Pühap., 20. veebr. jt.

Vabariigi 20. aastapäeval, 24. veebr. kell 1/2 11 hom. pidulik jumalat. laululeht, Laulukoor, Muusikakoor.

Pühap., 27. veebr. jt. armulauaga.

Pühap., 6. märtsil jt.

Palvapäeval, 9. märtsil jt. armulauaga. Laululehed.

Pühap., 13. märtsil jt.

Pühap., 20. märtsil jt. armulauaga.

Pühap., 27. märtsil jt.

Pühap., 3. aprillil jt.

Palmipuude pühal, 10. apr. jt. armulauaga.

Suurel-Neljapäeval, 14. apr. jt.

Suurel-Reedel, 15. apr. kell 1/2 11 jt. armulauaga. kell 1/2 5 p. l. liturgiline jt. laululeht. Laulukoor.

I Ülest. püha kell 7. hom. liturgiline jt. Laululehed. Laulukoor. Muusikakoor. Kell 1/2 11 hom. peajumalateenistus. Laululehed. Kell 5 p. l. jt. Jõgeva seltsimajas. Muusikakoor. Laululehed.

II Ülest. püha, kell 1/2 11 hom. jt.

Pühap., 24. apr. jt.

Pühap., 1. mail jt. armulauaga.

Pühap., 8. mail emadepäeva jt. Laululehed.

Pühap., 15. mail jt. armulauaga. Tütarlaste kevadl'eer algus.

Pühap., 22. mail jt.

Taevaminemise pühal, 26. mail jt. Laululehed.

Pühap., 29. mail jt.

I Nelipühal, 5. juunil jt. armulauaga ja tütarlaste kevadleeri õnnistamisega. Laululehed.

II Nelipühal, 6. juunil jt.

Kolmainujumala pühal, 12. juunil jt. armulauaga. Eraleeri algus.

Pühap., 19. juunil jt. armulauaga.

Võidupühal, 23. juunil jt. kell 1/2 11 vabadussamba juures

Jaanipäeval, 24. juunil kell 1/2 10 hom. kirikus pihtijumalateenistus armulauaga. Kell 11 kalmistupüha-jumalateenistus. Laululehed. Muusikakoor.

Pühap., 26. juunil jt. armulauaga.

Sellepärast igaüks, kes mind tunnistas inimeste ees, teda tahan ka mina tunnitada Isa ees, kes taevas on.

Matt. 10, 32.

Koguduse fündmustif.

Ristitud 1937. a. (järg).

17. Jaan Nahkur. 18. Ella Pihlak. 19. Kalju Sopp. 20. Maie Kaldmaa. 21. Jaan Lepp. 22. Selje-Rina Naarits. 23. Jaan Sarv. 24. Maie Sommer. 25. Kalju Poom. 26. Elsa Indus. 27. Enn Sillard. 28. Peedu Hainoja. 29. Vaike Kaup. 30. Rein Pööra. 31. Eve Kaselo. 32. Ivo Konsand. 33. Maie Öim. 34. Rein Valge. 35. Juta Kask. 36. Jüri Kodu. 37. Malle Tiimann. 38. Matti Leisson. 39. Silvi Aben. 40. Aadu Sarnet. 41. Tiiu Reitikam. 42. Helder Minner. 43. Maret Metjer. 44. Uno Birk. 45. Koidu Joala. 46. Endel Lindeberg. 47. Laine Kukk. 48. Vello Liivak. 49. Vaike Velling. 50. O'ev Kase. 51. Milvi Sepp. 52. Enn Vähi. 53. Aili Roos. 54. Kalle Adelson. 55. Asta Kodis. 56. Evald Saar. 57. Helle Raidma. 58. Arvo Tooming. 59. Maret Bruus. 60. Jüri Päären. 61. Eili-Mall Sei. 62. Jaak Tamm. 63. Tõnu Tiits. 64. Enno Sirel. 65. Vello Kask. 66. Jaan Sööt. 67. Arvo Läht. 68. Aarne Rindveer. 69. Vello Arula. 70. Ilmar Sonnmann. 71. Huko Karu. 72. Tõnu Päid. 73. Tiiu Päid.

Laulatatud 1937. a. (järg).

25. Aksel Trei ja Salonia Pärn. 26. Leo Martin ja Maimu Orgusaar. 27. Albert Voimann ja Helve Laasmaa. 28. Joosep Tooming ja Salme Tamm. 29. Johannes Kuusk ja Hildegard-Magdaleene Toomper. 30. August Kalvik ja Leida Korts-Lindus. 31. Arvi Noormägi ja Mathilde Päid. 32. Voldemar Irval ja Leida Raubank. 33. Eduard Oja ja Linda Pärn. 34. Johannes Käsper ja Alide Truus. 35. Kustas Jõevere ja Helene Näkk. 36. Otto Viik ja Adele-Vilhelmine Luts. 37. Eduard Vainomäe ja Alide Säälik. 38. Ferdinand Sei ja Magda-Agathe Sei.

Surnud ja maetud 1937. a. (järg).

48. Kai Lillak. 49. Mart Pihlak. 50. Abram Kurg. 51. Heinrich Lindus. 52. Leenu Saar. 53. Ellu Tullituk. 54. Lovisa Haan. 55. Ado Lendmäe. 56. Johannes Tamm. 57. Jadviga Pietrucik. 58. Aadu Sarnet. 59. Enn Sillard. 60. Jaan Oigo. 61. Liisa Velt. 62. Mart Birk. 63. Ann Tammik. 64. Johannes Kuslap. 65. Jüri Viik. 66. Jüri Kodu. 67. Leenu Liivak. 68. Aleksander Laine. 69. Jakob Kivi. 70. Kustav Jakobson. 71. Juhan Malm. 72. Theodor Aab. 73. Karl ja Marie Leissoni surnult sündind poeg. 74. Helmi Jaakson. 75. Elisabeth Anslan. 76. Mai Joonas. 77. Leenu Isotamm. 78. Matti Leisson. 79. Mari Kaur. 80. Paul Kaio. 81. Vello Kaio. 82. Jüri Palm. 83. Kristian Evert. 84. Ann Lehtberg. 85. Mart Tooming. 86. Jüri Metsnurm. 87. Jakob Tamm. 88. Juuli Leitmann. 89. Mihkel Raidvere. 90. Osvald Heinrich Plovits. 91. Kaarel Helm. 92. Jüri Sass. 93. Jaan Viigipuu. 94. Endel Liivak. 95. Juta Kask. 96. Andres Sepp. 97. Vello Liivak. 98. Pauline Mägi. 99. August Malm. 100. Rosalie Taak-Kuusk. 101. Jüri Pärs. 102. Julie Marie Tehvan. 103. Mari Kull. 104. Villem Kruus. 105. Jüri Lepp. 106. Jakob Fink. 107. Mart Viik. 108. Miina Korts-Laur. 109. Lovisa Reinkubjas.

1937. a. surnud ja üle 80 aasta vanaks saanud.

1. Laiuselt: Ann Reinkubjas, Juhani tr. 94 a. 12 p. 2. Jõgevalt: Anu Truussmann, snd. Kalavo 90. a. 10 k. 3. Laiuselt: Jakob Kivi, Kaarli p. 89. a. 14 päeva. 4. Sallast: Liisa Martov, Tõnise lesk 89. a. 5. Laiuselt: Leenu Liivak, Jüri lesk 87. a. 10 k. 6. Tartust: Jaan Viigipuu, 86. a. 3 k. 7. Jõgevalt: Jüri Sass, Mardi p. 85. a. 11 k. 8. Kuremaalt: Ellu Ots, Mardi lesk 84. a. 10 k. 9. Vaimastverest: Jüri Pärs, Mardi pg. 84. a. 2 k. 10. Jõgevalt: Leena Isaak, 84. a. 11. Laiuselt: Leenu Saar, Juhani lesk 83. a. 9 k. 12. Jõgevalt: Jaan Otsa, Ado pg. 82. a. 1 k. 13. Vaimastverest: Mari Kaur, snd. Voimann 80. a. 9 k. 14. Laiuselt: Kaarel Helm, Jaani pg. 80. a. 6 k. 15. Laius-Tähkverest: Ann Sommer, snd. Pajo 80. a. 6 k. 16. Piibest: Abram Kurg, Juhani p. 80. a. 5 k. 17. Laiuselt: Mari Helm, snd. Perg 80. a. 3 k.

1937. a. on koguduses:

Sündinud ja ristitud 49 poeglast ja 36 tütarlast. Kokku 85 last.

Õnnistatud 27 poislast ja 39 tütarlast. Kokku 66 leeriõpilast.

Kuulutatud 63 paari.

Laulatatud 39 paari.

Surnud 62 meest ja 48 naist. Kokku 110 inimest.

Armulaual käinud 535 meest ja 1044 naist. Kokku 1579 inimest.

Sellepärast ehitage end kui Jumala äravalitsetud, pühad ja armatatud, südamliku halastusega, heldusega, tasandusega, pika meelega.
Kol. 3, 12.

Koguduse perekonnaõhtu.

15. veebr. algusega kell 6 õhtul oli koguduse naiskomitee korraldusel perekonnaõhtu. Õhtu oli mõeldud prof. J. Köpu austamiseks tema «Laiuse Kihelkonna Ajaloo» ilmumise puhul.

Koosviibimine algas vaimuliku avasõnaga ja koraaliga.

Koguduse nõukogu nimel andis prof. J. Köpule üle anadressi kog. nõukogu esimees A. Reial, kes selle juures pidas külalisele tervituskõne, allakriipsutades tema suurt osa meie rahva elus ja eriti Laiuse kihelkonnas. Aukülastine prof. J. Köpp pidas pikema kõne, milles käsitati lähemalt oma teose saamise käiku. Autor oma otsese töö kõrval aastate kestes on kogunud materjalisid ja andmeid kihelkonna mineviku kohta. Ta on neid hankinud Stockholmist, Riist, Helsingi jt. arhiividest, kõnelemata kohapäälsetest allikatest, mida on tulnud selleks tööks kasutada. Kõneleja avaldab tänu temale ülesnäidatud tähelepanu eest ja annab edasi Laiuse kihelkonna rahvale oma paremad soovid. J. Hansen pikemas kõnes tuletab meele J. Köpu osa Laiuse kihelkonna elus ja võtab hindamise alla tema tegevuse nii mitmekesistel aladel. J. Hansen on J. Köpule pühendanud luuletuse, mille ettekannab J. Amor.

Naiskomitee nimel tervitab aukülastisi naiskomitee esinaine pr. J. Järve ja annab komitee nimel proua Köpp'ule üle lilli. Noorema põlve esindajana kõneleb O. Helm, kes tähendab, Laiuse tegelased ja kirik sammub edasi J. Köpu poolt alustatud radadel.

V. Pärin tuletab meele J. Köpu Laiusele asumise aega ja iseloomustab seda, kui uue ajajärgu algust.

Tervitussõna ütleb ka Th. Männiksaar.

Lõpukõne peab õp. J. Järve kes J. Köpu «Laiuse Kihelk. Ajalugu» hindab kui kõrgeväärtuslikku teost millele peale teadusliku väärtuse on suur tähtsus ka tulevate põlvete kasvatamisel. Koosviibimine lõppes hünni laulmisega.

Perekonnaõhtul esinesid Laiuse segakoor J. Pastaruse juhatusel ja muusikakoor R. Jutti juhatusel. Solistina esines H. Kommisar. Perekonnaõhtu mõeldus ülevas meelcolus ja sellest jäid kõigile osavõtjatele paremad mälestused.

Vaimulikke laule:

Viisil: P. 96.

P. lisa 134.

1. Elava Jumala juures jääd rahule, süda, Unustad rändaja raskuse, valu ja häda. Sest Tema tee, Valge ja avar on see. Leiaksid selle kord rahvad!

Oleme näinud küll inimesoo rühkivat ruttu; Kuulnud kõik oleme aegade viljakat juttu. Aadetemaa — Hulkadel tundmatu ta. Eksiteid elus on palju!

Vägevam, kaitse Sa rahvaid nii kodus kui väljas, Nüüdset ning tulevaid põlvi ka külluses, näljas. Murdub neil jõud, Valitseb südamepõud — Jumal, siis julgusta, aita!

Viisil: Ma tahan jätta maha. P. 96.

2. Ma tean, mis mina usun, Mis kõikumata jääb Kus julgeste ma asun, Kui ilm ka hukka läeb. Ma tean, mis appi tõttab, Kui käes on surmaöö, Kui ebatarkus petab, Ja nurja läeb ta töö.

Ma tean, mis kõiges elus Ei minust maha jää. Mul kindel koja alus, Mis kadumist ei näe: Need on mu Jeesu sõnad, Need selged sõnad kõik! Ses kaljukindlas linnas On minu varjupaik.

Ka tunnen mina seda, Kes koda ehitab: See on see Issand, keda, Kõik taevas kummardab, See, kellel' seeravimid Au, väge annavad, Ja kellel' keerubimid On pühad teenijad.

See on see armupäike, Mu Issand Jeesuke, See valgus, kelle läige Viib varjud kaugele. Et tõusku tuuli palju, Ei siiski kõigu ma, — Mu alus ja mu kalju On Õnnistegija.

Sest see, kes okaskroonil On ristil rippunud, Ja kes nüüd taevatroonil' On Isast tõstetud: See on ju lepitanud Mind oma vere väel, See on mind lunastanud, Kes Isa järje peal.

Ma tean, mis mina usun, Mis kõikumata jääb, Kus julgeste ma asun, Kui ilm ka hukka läeb. See on ka surma väljal Mu kepp ja minu sau, See taeva aasal haljal On minu kroon ja au.

Viisil: Oh võta mind, mu Jumal. P. lisa 55.

3. Oh vägev Isa taevas, Sind palün ma: Mind eluööde vaevas Nüüd kinnita, Et maised tahted murduks Su palge ees, Uus päev et võimsalt koidaks Mu südames.

Kui valgeks saab siis süda Ka eluöös, Kui uue päeva sära On südames! Sest saada mind, oh Isa, Su palge ees, Et näeksin elurada Su tahtmises.

4. Kalla, kallid Isa käsi, Rahu minu südame. Anna, et Su laps ei väsi Palvetamast iiale. Õnnista mind elu vaevas, Hoia kõige kurja eest. Olgu ikka lahti taevas, Kus näen Isa vaimus tõest'.

Luba mind Su ligi tulla, Armas taeva Kuningas, Et Su poja risti alla Elukoorma panna saaks. Seal on lepitust, on õnne, Seal jääb süda rahule. Ei seal enam vaeva tunne, Kes on leidnud elutee.

Saagu mulle lepitajaks, Lunastaja, Sinu rist, Minu valu vaigistajaks, Sinu käsi, Jeesus Krist. Kas ma väsin õhtu hilja, Murdun päise päeva aal, — Surres maitsen eluvilja Lunastaja risti all.

Omal viisil. P. lisa 109.

5. Küll kannab kindel kalju Issanda kogudust, Tuult, tormi olgu palju, Et karta hukatust, — Ei tema alus kõigu Seal kalju põhja peal, Ei tema koda liigu Ka tuules, tormis seal.

See kalju — Jeesu sõna Ja vereõigus ka, Kes sama eile, täna On oma armuga, Kes Isa sülest tulnud Meil' vaestel' päästijaks Ja alati on olnud Omaste saatijaks.

Ei maha seda risti Vaen murra kalju pealt: Ta seisab tugevasti Just tuules, tormis seal. Ta seisab kõikumata, — Ja ristikirik ka; Ta põhi muutumata On ilma otsata.

Viisil: Jeesus, Õnnistegija. P. 161 või P. lisa 53.

6. Tugevad on Jeesu käed, Need mind igävesti hoidvad, Kui kõik sõbrad lahkuvad Ja mind üksi maha jätvad, — Ei mu Jeesus lahku mu'st, See on minu kindel troost.

Mõistab hukka vaenlane, Kristus on mind õigeks mõistnud; Kiusab kurat kurjaste, Jeesus tema ära võitnud; Tema kostab minu eest, See on minu kindel troost.

Ei mind ükski vägi või Tema armust lahutada; Tema sõna räägib nii, Kes võib selle vastu panna? Ei ta iial lahku mu'st, See on minu kindel troost.